

NEGYEDÉVES JELENTÉS
2011. január 14.

MAGYAR NEMZETI BANK

**Beszámoló az MNB 2010
negyedik negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: dr. Simon András

1850 Budapest, Szabadság tér 8-9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	6
3. Devizatartalékok	8
4. Készpénztevékenység	9
5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	12
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	14
7. A pénzügyi kultúra fejlesztése	16

1. Monetáris politika

2010 negyedik negyedévében a Monetáris Tanács két kamatemelést hajtott végre. Októberben még nem változtatott a jegybanki alapkamat 5,25 százalékos szintjén, novemberben és decemberben viszont 25-25 bázisponttal, 5,75 százalékra emelte az alapkamat mértékét. A kamatemelést a 3 százalékos inflációs célt az inflációs előrejelzés időhorizontján tartósan meghaladó fogyasztóiár-index, illetve az előrejelzést övező felfelé mutató kockázatok indokolták. A Tanács közleményében kiemelte, hogy megítélése szerint monetáris szigorítás hiányában fennáll annak a veszélye, hogy az inflációs várakozások emelkedésnek indulnak, és a költségsokkok másodkörös hatásokkal járnak.

A novemberi „*Jelentés az infláció alakulásáról*” változatlan monetáris kondíciók mellett a teljes előrejelzési horizonton 3 százalékos cél feletti inflációt vetít előre. Az infláció emelkedését rövid távon a költségsokkok begyűrűzése, az ágazati különadók fogyasztókra történő részleges áthárítása, illetve a fogyasztás élénkülése okozza. Ezen tényezők hatását csak részben tudják tompítani a várhatóan visszafogottan alakuló bérköltségek. Középtávon a belföldi kereslet élénkülésével a kibocsátási rés folyamatosan záródik, így mérséklődik annak árleszorító hatása. Ennek és a költségsokkok tovaggyűrűző hatásainak következtében az infláció 2012-ben is a cél fölött alakulhat. A jelentés legfontosabb kockázatként az inflációs várakozásoknak a középtávú célnál magasabb szinten való rögzülését jelöli meg.

A magyar gazdaság növekedését továbbra is az erős külső keresletre támaszkodó ipari értékesítések vezetik. Az exportáló vállalatok munkaerő iránti megnövekedett kereslete a foglalkoztatás további bővülését vonhatja maga után. Az élénkülő beruházási aktivitást azonban mérsékelheti az ágazati adók kivetése miatt bizonytalanabbá váló üzleti környezet. A háztartások fogyasztása 2011 során a személyi jövedelemadó kiengedésének és a javuló foglalkoztatási helyzetnek köszönhetően növekedésnek indulhat. Növekedési szempontból a legnagyobb bizonytalanságot az okozza, hogy az érintett gazdasági szereplők hogyan fognak reagálni a költségvetési intézkedésekre.

Az ország külfölddel szembeni finanszírozási képessége a teljes előrejelzési horizonton megmaradhat. A növekedés

szerkezetében megfigyelhető kettősség a reálgazdasági egyenleg tartós többletét eredményezi. Ezzel szemben a vállalatok javuló profitabilitása a jövedelemegyenleg emelkedő hiányát vetíti előre. Mindezzel és a várhatóan nagymértékű EU-transzferekkel együtt az ország az elkövetkező két évben nettó megtakarítói pozícióban maradhat.

A monetáris politikai eszköztár változásai

2010 negyedik negyedévében a jegybank összesen három alkalommal hirdetett meg másodpiaci jelzáloglevél-vásárlási tendert, elsődleges piaci tenderre pedig egy ízben került sor. A másodpiaci vásárlások közül 2010. október 20-án a 11,05 milliárd forint benyújtott ajánlatból két jelzáloglevélre összesen 600 millió forintnyi került elfogadásra. A 2010. novemberi tenderre azonban nem érkezett egyetlen ajánlat sem. A 2010. decemberi tenderre pedig összességében 10,8 milliárd forint ajánlatot nyújtottak be a piaci szereplők, amelyek közül az MNB – a rendelkezésére álló másodpiaci árinformációkat figyelembe véve – egyet sem fogadott el. Az elsődleges piacon az FHB Jelzálogbank Nyrt. 2010. október 21-i aukcióján nyilvánosan forgalomba hozott FJ15NF01 jelzáloglevél-sorozat hetedik részletéből az MNB 78,45 millió forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt 8,14 százalékos átlagos hozam mellett.

Az elsődleges piaci kibocsátások alacsony mennyisége miatt jelentős előrelépést nem sikerült elérni a hazai bankok hosszú futamidejű forint-forrásbevonása területén, ugyanakkor az MNB jelzáloglevél-vásárlási programja hozzá tudott járulni a forint jelzáloglevelek hozamfelárának csökkenéséhez. A jelzálogbankok várakozástól elmaradó jelzáloglevél-kibocsátása részben a forint jelzáloghitelezés alacsony 2010-es növekedésével magyarázható, részben pedig azzal, hogy az alacsony növekedésű hitelezéshez szükséges forintforrást a bankok jellemzően a jelzálogleveleknél rövidebb futamidejű forrásokból szerezték meg. E körülményekben – többek között a kilakoltatási moratórium fenntartása és a magánnyugdíj-pénztári rendszert érintő változtatások miatt – 2011 során sem várható jelentős változás. Ezért az MNB 2011-ben nem folytatja jelzáloglevél-vásárlási programját, de kedvező feltételek esetén a jövőben is nyitott lesz hasonló programok indítására.

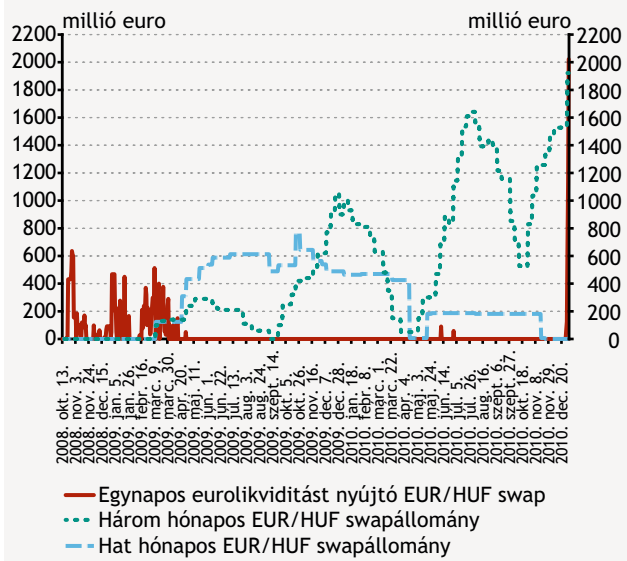
Az MNB 2010. szeptember közepe óta hetente publikálja a bankrendszer egészére vonatkozó likviditási prognózisát, amely a következő egy hét átlagos bankközi forintlikviditás változását mutatja meg. A keddenként megjelenő előrejelzéssel az MNB a hitelintézetek likviditástervezésének támogatásán keresztül azt kívánja elősegíteni, hogy a hitelintézetek egyre kevésbé támaszkodjanak az egynapos hitel- és betétoldali jegybanki rendelkezésre állásra.

A 2010. novemberi tartalékperiódustól kezdődően lépett életbe a hathavonta változtatható, rugalmas tartalékráta rendszere, amelyet annak érdekében vezetett be az MNB, hogy a különböző likviditási igényel rendelkező bankok számára azonos relatív támogatást biztosítson a likviditáskezeléshez. A 186 tartalékköteles hitelintézet közül 47 hitelintézet választott 2 százaléknál magasabb tartalékrátát, aminek hatására novemberre 84 milliárd forinttal, 445 milliárd forintra növekedett a bankrendszer kötelező jegybanki tartalék szintje. A rendszerszintű tartalékkötelezettség növekedésének 90 százalékát 8 bank változtatása magyarázta. A bankrendszer átlagos tartalékkötelezettsége 2,5 százalékra nőtt.

A hat hónapos eurolikviditás-nyújtó jegybanki EUR/HUF FX-swap eszköz 2010. október eleji 181 millió eurós állománya november 24-ére teljesen leépült, s ezáltal az eszköz kifutott. A hasonló célt betöltő három hónapos FX-swap eszköz állománya a megemelkedett swappiaci felárak és az év végi szezonális következtében az időszak eleji 852

1. ábra

A jegybank FX-swap eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

millió euróról az eddigi legmagasabb szintjére, 1922 millió euróra emelkedett a 2010-es év végére. Eközben 2010 utolsó hetében az egynapos eurolikviditást nyújtó EUR/HUF FX-swap rendelkezésre állást is igénybe vette a bankrendszer, ennek állománya december 31-én elérte a 222 millió eurót. Az átmeneti jelenség hátterében javarészt a külföldi szereplők swapokon keresztüli év végi megnövekedett forintkihelyezési igénye húzódott meg.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A Magyar Nemzeti Bank 2010. november 17-én publikálta a „*Jelentés a pénzügyi stabilitásról*” című kiadványának időközi frissítését. A jelentés részletesen foglalkozott a pénzügyi közvetítőrendszer külső környezetében, valamint belső működésében megjelenő kockázatokkal.

A jelentés kiemelte, hogy a svájci frank árfolyamának erős szinten történő fennmaradása, a bankadó és a kilakoltatási moratórium fenntartása kedvezőtlenül érinti a bankrendszer jövedelemtermelő képességét. A regionális versenyképességi előny elvesztése miatt a hazai bankrendszer hátrányos helyzetbe kerülhet a külföldi anyabanki finanszírozás elosztásában. Mindez növeli annak a kockázatát, hogy a pénzügyi rendszer hitelkibocsátása és így a gazdasági növekedéshez való hozzájárulása tovább csökken. A jelentés bemutatta, hogy a hitelek portólióminőségének romlása jelentős, 2010. szeptember végére a nemteljesítő hitelek aránya a vállalatok esetén 12,6 százalékra, míg a háztartásoknál 10,5 százalékra nőtt. Az elemzés megállapította, hogy a korábbi várakozások ellenére a nemteljesítő hitelek aránya csak később tetőzhet, 2011-ben a vállalatok és a háztartások esetében már kissé meghaladhatja a 15 százalékos értéket. A jelentés megállapította, hogy a hazai bankrendszer működési környezetének elmúlt időszakban megfigyelhető jelentős romlása az erős tulajdonosi háttér és a hazai bankok magas törlesztésszerűsége miatt nem veszélyezteti a pénzügyi stabilitást. A bankrendszer 13 százalékos feletti törlesztésszerűségi mutatójának köszönhetően az alappályán minimális törlesztési igény jelentkezik, míg stresszforogatókönyv esetén 2011-ben 12 százalékos szintre csökkenne. A stresszpályán azonban összességében kismértékű, 40 milliárd forint pótlólagos törlesztési igény valószínűsíthető.

A Pénzügyi stabilitás szakterület 2010 októberében is lefolytatta a Hitelezési felmérését. A 2010 harmadik negyedévére vonatkozó felmérés eredményeit az MNB a honlapján 2010. november 18-án publikálta magyar és angol nyelven. A háztartási szabad felhasználású és lakáscélú jelzáloghitelek esetében a bankok egy része további szigorításként értékelte a devizában történő jelzáloghitelezés betiltását. A vállalati szegmensben a bankok továbbra is tartják a hitelezési feltételek szigorú szintjét. A

kereskedelmiingatlan-hiteleknél ugyanakkor már nem volt megfigyelhető további szigorítás. A felmérés eredményei azt mutatták, hogy 2011 első negyedévének végéig előre tekintve sem a háztartási, sem pedig a vállalati szegmensben nem várható érdemi változás a hitelezési feltételekben. A háztartási jelzáloghiteleknél tovább emelkedett az átstrukturált, valamint a már átstrukturáltak közül késedelembe eső hitelek aránya, továbbá a csökkentett törlesztési teherrel járó türelmi időszak az átstrukturált jelzáloghitelek 50%-ánál 2011 első negyedévének végéig le fog járni. A vállalati és kereskedelmi ingatlanszegmensben az átstrukturált állomány aránya stagnált.

Az MNB 2010 utolsó negyedévében is részt vett a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) munkájában. A nemzetgazdasági miniszter, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke és a Magyar Nemzeti Bank elnöke részvételével működő PST 2010 utolsó negyedévében megtárgyalta a Felügyelet 2010. évi harmadik kockázati jelentését, valamint a jegybank novemberi stabilitási jelentését. A felek egyeztettek többek között a stabilitási törvény által megteremtett törlesztési és likviditástámogató intézkedések hatályának meghosszabbítási lehetőségéről, áttekintették az állami hitelnyújtásban, illetve törlesztésben részesült bankok aktuális likviditási és törlesztésszerűségi helyzetét, valamint a nemteljesítő lakossági jelzáloghitel-adósok főbb jellemzőit. A Tanács megvitatta az MNB előterjesztése alapján a hazai bankok külföldforrás-rövidülésére és a mérlegen belüli magas nyitott devizapozíció fennállására vonatkozó lehetséges szabályozói reakciókat, valamint a PSZÁF tájékoztatója alapján a bankrendszer megerősítését célzó bázeli szabályozási szándékok (Bázel III.) várható nemzetközi és hazai hatásait, valamint a Szolvencia I–II. és a Bázel II–III. hatásait a fióktelepi és a leányvállalati formában való működésre. Az év utolsó negyedévében a tanács tagjai egyeztettek az EU-ban folyó aktuális szabályozási kérdésekről és a 2011 első félévében esedékes magyar EU-elnökség idején a pénzügyi szektorral kapcsolatos képviselendő fő stratégiai témákról is.

A Magyar Nemzeti Bank az elmúlt negyedévben is több, a pénzügyi stabilitást erősítő jogszabály-változtatásról fejtet

te ki véleményét. A jegybank véleményezte a kormány Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló törvényt módosító javaslatát, részt vett az ún. pénzügyi „salátatörvény” („egy-egy gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról” szóló törvény) javaslatának előkészítésében, valamint megfogalmazta javaslatát az „egy-egy pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról” szóló törvényjavaslat kapcsán.

A hazai szabályozási kérdéseken kívül az MNB nyomon követte a nemzetközi téren, különösen az Európai Unióban folyó pénzügyi válságkezeléssel és szabályozással foglalkozó kezdeményezéseket is. Észrevételeket tett az ún. Bázel III-

as szabályozás európai implementálását szolgáló CRD 4 irányelvre vonatkozóan, valamint önálló véleményt fogalmazott meg az Európai Bizottság anticiklikus tőkepufferek működtetésével kapcsolatos nyilvános konzultációja során. A jegybank ezenkívül véleményezte az Európai Unió tanácsa által kidolgozott betétbiztosításra vonatkozó irányelvet, valamint a bilaterálisan elszámolt származtatott ügyletek központi elszámolóházon keresztüli kereskedését előíró ún. EMIR-szabályozást is.

Az MNB makroprudenciális szerepéhez igazodva aktívan részt vett a jövő európai felügyeleti struktúra két alappilléreinek, az Európai Rendszerkockázati Tanács és az Európai Felügyeleti Hatóságok megalakulásához kapcsolódó előkészítő és véleményezési munkában.

3. Devizatartalékok

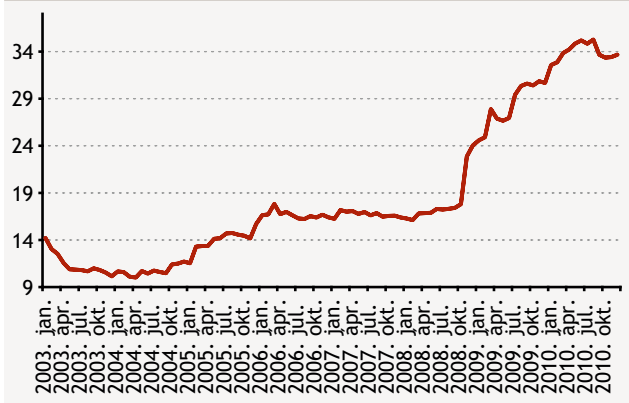
2010 negyedik negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 33,7 milliárd euro volt, azaz nem változott a 2010. harmadik negyedév végi 33,7 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során

Az Államadósság Kezelő Központ megbízásából végrehajtott adósságkezeléssel kapcsolatos műveletek az előző negyedévben összességében mintegy 300 millió euróval csökkenték a devizatartalékok nagyságát. Az MNB saját adósság-szolgáltatához kapcsolódó kifizetések 20 millió eurót tettek ki. A költségvetési szervek megbízásából végrehajtott devizakifizetések közel 300 millió eurós csökkenést okoztak. Az árfolyamváltozás hatása pedig az elmúlt három hónapban mintegy 50 millió euro növekedést okozott. 2010 negyedik negyedévében az Európai Bizottságtól 646 millió euro nettó transzfer érkezett. Az MNB-nél elhelyezett rövid lejáratú devizabetétek szeptember végén 20 millió euróval

voltak magasabbak a június végi állományhoz képest. A tartalékon elért eredmény a hozamgörbék általános emelkedése miatt ebben a negyedévben negatív volt, közel 100 millió euróval csökkentette az MNB arany- és devizatartalékait.

2. ábra
A devizatartalékok nagyságának alakulása
(milliárd euróban)

4. Készpénztevékenység

A forgalomban lévő készpénz

2010. év végén a forgalomban lévő készpénz értéke mintegy 2355 milliárd forintot tett ki. A 2009 első negyedévéől tapasztalt jelentős visszaesés után a készpénzállomány értéke 2010 első három negyedévében az MNB várakozásaival megegyezően felfelé korrigált. 2010 utolsó negyedévében e növekedés mindkét mutató tekintetében megállt. Az elmúlt éveket összességében nézve figyelemre méltó, hogy a magyar gazdaság készpénzintenzitása nemzetközi szinten is magas, és nem látszik csökkenni.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 2010 végén 2310 milliárd forint volt, ami 9 százalékos növekedést mutat az előző év azonos időszakához képest. A növekedés ugyanakkor a bankjegyek mennyiségét tekintve csak mintegy 6 százalék volt, és lényegében a két legnagyobb címlet bővü-

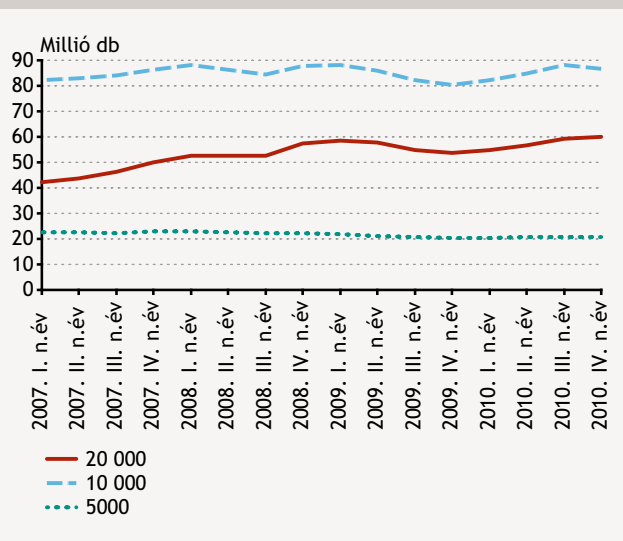
1. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék

(2010. december 31-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
20 000 forint	61,5	1229,7	23,0	53,2
10 000 forint	87,5	875,5	32,7	37,9
5 000 forint	20,7	103,3	7,7	4,5
2 000 forint	19,0	38,0	7,1	1,6
1 000 forint	48,6	48,6	18,2	2,1
500 forint	30,1	15,0	11,2	0,7
Összesen	267,4	2310,0	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
200 forint	83,1	16,6	7,1	36,8
100 forint	143,1	14,3	12,2	31,7
50 forint	112,0	5,6	9,5	12,4
20 forint	210,8	4,2	17,9	9,3
10 forint	253,0	2,5	21,5	5,6
5 forint	375,7	1,9	31,9	4,2
Összesen	1,177,8	45,2	100,0	100,0

4. ábra
A forgalomban lévő nagy címletű (20 000, 10 000, 5000 Ft-os) bankjegyek szezonálisan igazított állománya

lése okozta, a kisebb címletű bankjegyek mennyisége a forgalomban csak kismértékben változott. Ezáltal erősödött a 20 000 és a 10 000 forintosok dominanciája, e két címlet

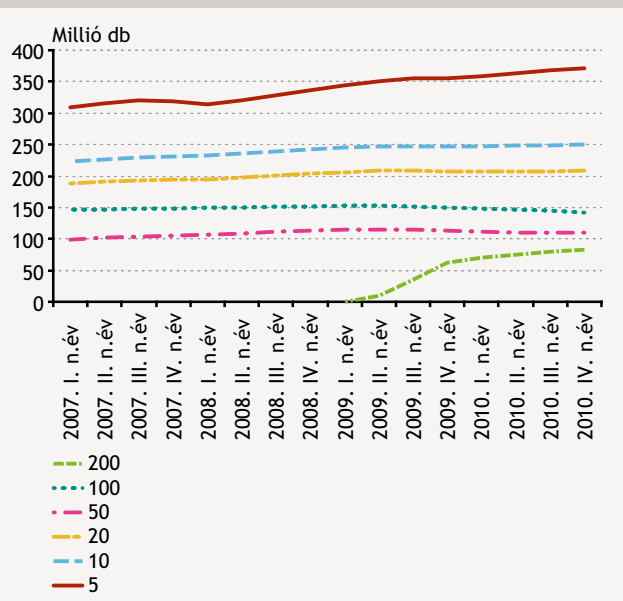
már csaknem 56 százalékát teszi ki volumenben az összes forgalomban lévő bankjegyek.

2010. december végén közel 1,2 milliárd darab érme volt forgalomban, mintegy 45 milliárd forint értékben. A forgalomban lévő állomány mennyisége 3 százalékkal, értéke 5 százalékkal volt több, mint egy évvel korábban. A bővülést szinte kizárólag a legkisebb, 5 forintos és a legnagyobb, 200 forintos érmék iránti kereslet növekedése okozta.

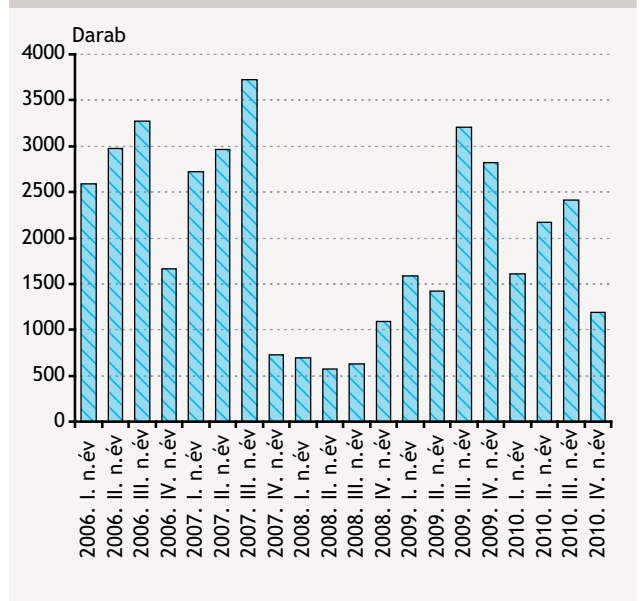
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2010 negyedik negyedében a hamisítványok számának év elején kezdődött emelkedése megfordult, és jelentős mértékben csökkent. Az év utolsó három hónapjában 1186 darab hamis bankjegy lett kivonva a forgalomból. A hamisítványok számbeli csökkenésében meghatározó szerepe volt az MNB rendőrséggel folytatott eredményes együttműködésének, amelynek köszönhetően októberben felderítésre került a korábbi hónapok emelkedő trendjét meghatározó, a korábbiaknál megtévesztőbb 10 000 forintosokat előállító hamisítói kör.

5. ábra
A forgalomban lévő érmék szezonálisan igazított állománya

6. ábra
Fellelt forintbankjegy-hamisítványok számának alakulása

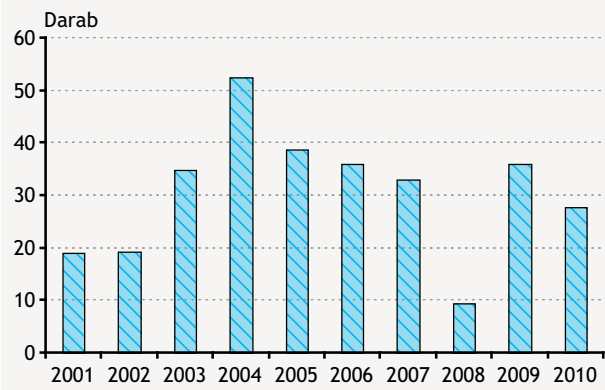

2. táblázat

A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2010 negyedik negyedében

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	8	0,5	0,5	9	64	18

7. ábra
Egymillió valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának alakulása

A csökkenés mellett a kereskedelemben továbbra is figyelmet igényelnek a kisebb számban előforduló, de gyakran megtévesztőnek bizonyuló 20 000 forintos hamisítványok. Ez utóbbiak is kiszűrhetők összetett érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, átnézetben, mozgatással), de főként napjaink korszerű pénztári eszközös módszerével, a kombinált UV-A/C lámpás vizsgálattal.

A hamisítványok számának csökkenése tükröződik abban is, hogy egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamisítványok száma 2010-ben a megelőző évi közel 36-ról 27-re csökkent.

Hamisítási helyzetünk 2010 végén más országokkal összehasonlítva vegyes képet mutat: a nemzetközi valutákkal való összevetésben kedvező ugyan, de a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában alacsonyabb hamisítási mutatók is előfordulnak. A hamisítás helyzete a jövőben is arra ösztönzi a jegybankot, hogy pénzhamisítás elleni tevékenységének hatásosságát az ismeretek és a korszerű vizsgálati módszerek, eszközök terjesztésének előtérbe helyezésével is tovább fokozza.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, a jegybank szakértői 379 darab különböző valutahamisítványt

vizsgáltak a negyedik negyedévben. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 268 darab volt.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 5000 forintos arany és 5000 forintos ezüst emlékermével tisztelgett Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója előtt. Az emlékpénzek kibocsátására 2010. november 6-án került sor.

Az aranyérmét Ifj. Szlávics László, az ezüstérmét Kiss György tervezte. A két emlékérme érmekepe részben megegyezik: mindkét érme előlapján megtalálhatók a kötelező érmekepi elemek (az „5000 FORINT” értékjelzés, a „MAGYAR KÖZTÁRSASÁG” felirat, a „2010” verési évszám, valamint a „BP.” verdejel).

Az ezüst emlékermén fő motívumként Erkel Ferenc szülőhazának ábrázolása látható.

Az arany emlékérme hátlapján Erkel Ferenc portréjának részlete látható. A portrérészlettől balra, egymás alatti vízszintes sorokban az „ERKEL”, a „FERENC” és az „1810–1893” felirat olvasható, az emlékérme szélén pedig Ifj. Szlávics László tervezőművész mesterjegye található.

Fő motívumként az ezüst emlékérme hátlapján is Erkel Ferenc portréja látható, alatta a zeneszerző aláírása. A portrétől balra az „1810”, jobbra az „1893” évszám olvasható. Az emlékérme szélén, az aláírás alatt Kiss György tervezőművész mesterjegye található.

Az arany emlékérme 999 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 0,5 gramm, átmérője 11 mm, széle sima; az ezüst emlékérme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm, átmérője 38,61 mm, széle recézett.

Az arany emlékerméből 10 000 darab készíthető, különleges, ún. prooflike technológiával, az ezüst emlékerméből 5000 darab, ún. proof technológiával.

5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer átfogó felvigyázói értékelése

Az MNB által működtetett Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) átfogó felvigyázói értékelésére 2010-ben került sor. Az értékelés nemzetközi sztenderdek alapján történt, illetve a 2010. július 1-jétől hatályban lévő 34/2009. és 35/2009. számú pénzforgalmi elszámolóházakra vonatkozó MNB-rendeleteknek való megfelelést vizsgálta. Az önértékelésre épülő kérdőíveken túlmenően az értékelés alapjában a felvigyázó rendelkezésére bocsátott adatok, információk, illetve az önértékelést követően lefolytatott belső interjúk szolgálták. Az értékelés eredményeképpen a felvigyázó négy témakörben, főként a logikai biztonság, működési megbízhatóság, üzletmenet-folytonosság, irányítási rend és rendszerhatékonyság egyes elemeihez fogalmazott meg ajánlásokat, amelyek a VIBER működési megbízhatóságának további növelését szolgálják.

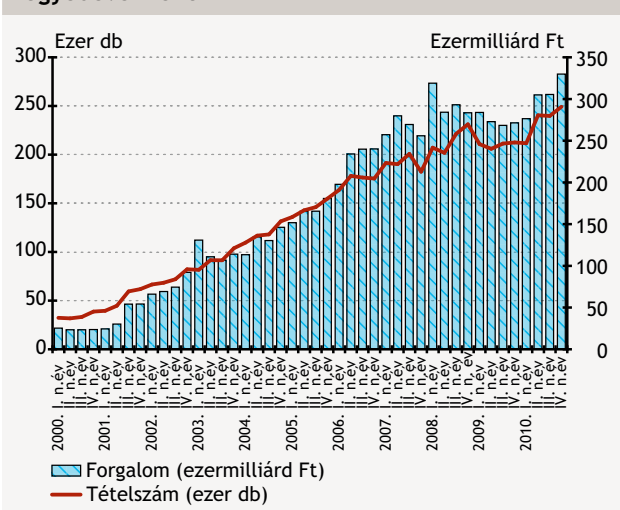
A Bankközi Klíring Rendszer átfogó felvigyázói értékelése

Az MNB elvégezte a Bankközi Klíring Rendszer (BKR) 2010-ben esedékes átfogó felvigyázói értékelését is. Ez a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az üzemeltető – a GIRO Zrt. – önértékelésén alapult, valamint kiegészült a PSZÁF és az MNB közös helyszíni vizsgálatával, amely egyes témakörök – köztük elsősorban az informatikai biztonság – mélyebb értékelését célozta. Az értékelés eredményeképpen három témakörben fogalmazódtak meg javaslatok. Ezeket az MNB alapos egyeztetést követően intézkedési terv kidolgozására történő felkéréssel együtt továbbította a BKR-t működtető GIRO Zrt. felé. A megfogalmazott javaslatok az informatikai biztonság és a rendkívüli helyzetekre való felkészültség szintjének további növelését célozzák, valamint a rendszer hatékonyságnövelési lehetőségeinek egyes szempontjait hangsúlyozzák.

A VIBER-forgalom alakulása

2010. negyedik negyedévében 282,7 billió (ezermilliárd) forint volt a fizetési forgalom értéke a VIBER-ben, a

8. ábra
A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

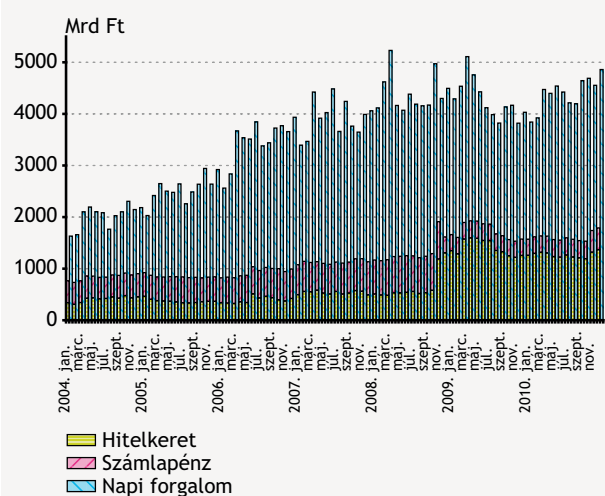
kiegyenlített fizetési megbízások száma pedig 290 ezer darab. A forgalom értéke és a tételek száma is növekedett az előző negyedévhez képest. Az előző év azonos időszakához mérten értékben 22%-os növekedés tapasztalható, míg a tételszám növekedése 17% volt. A VIBER negyedik negyedévi átlagos havi tételszáma 96,9 ezer darab volt, a havi átlagos pénzforgalma pedig 94,3 ezermilliárd forint.

A negyedév folyamán a napi átlagos tételszám 4472 darab volt, az átlagos napi forgalom pedig 4350 milliárd forint. A maximális tételszámot (24 476 db) november 12-én, a napi maximális forgalmat (12 056 milliárd Ft) pedig november 24-én érte el a rendszer.

A vizsgált időszakban az MNB számlavezetési körébe tartozó hitelintézetek átlagos napi pénzforgalma (VIBER, BKR és MNB ügyfélszámla-vezető rendszerét számításba véve) 4707 milliárd forint volt (ami 8%-os növekedés az előző negyedévhez képest). E forgalmat az előző negyedévhez képest növekvő, mintegy 392 milliárd forint átlagos napi számlapénzállomány és növekvő, mintegy 1294 milliárd forint napközbeni hitelkeret segítségével bonyolították le, így az átlagos napi likviditás 2,8-szer fordult meg napon belül,

9. ábra

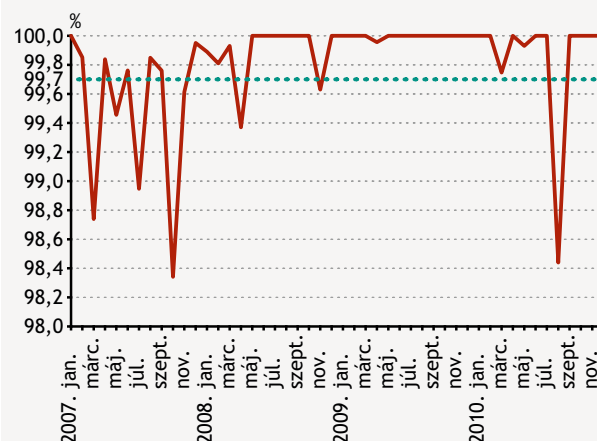
A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+hitelkeret) és pénzforgalmának összevetése

vagyis a bankok továbbra is bőséges likviditással rendelkeznek a forintfizetési rendszerekben.

10. ábra

A VIBER rendelkezésre állása

A VIBER rendelkezésre állása a negyedév során kimagaslóan jó, 100%-os volt.

6. Az MNB statisztikai tevékenysége

Monetáris statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábak alakulásáról szóló adatokat; a 2010. novemberi adatokat 2010. december 31-én tette közzé.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint az utolsó három megfigyelt hónapban (szeptembertől novemberig) a háztartások forinthitel-felvétele 72,4 milliárd forinttal haladta meg a törlesztéseket. A devizahitelek állománya a tranzakciókból eredően (az átértékelődésektől és az egyéb volumenváltozásoktól megtisztítva) 126,4 milliárd forinttal mérséklődött. A nem pénzügyi vállalatok hiteleinek állománya összességében csökkent a forinthitelek 89,3 milliárd forintos növekedése és a devizahitelek 141 milliárd forintos csökkenése miatt. A háztartások forintbetéteiken 8,5 milliárd forint nettó betétkivonást, a devizabetéteiken pedig 30,5 milliárd forint nettó betételhelyezést hajtottak végre. A nem pénzügyi vállalatok forintbetétein 33,1 milliárd forintnyi nettó betétkivonás, míg devizabetétein 29,8 milliárd forintnyi nettó betételhelyezés volt megfigyelhető. A hitelintézetek külföldi kötelezettségeinek részaránya az utolsó három hónap során a mérlegfőösszeghez képest kismértékben, 30,3 százalékra csökkent.

A háztartások által felvett új forint lakáscélú jelzáloghitelek átlagos hitelköltség-mutatója tovább csökkent. Az euro lakáscélú és szabad felhasználású jelzáloghitelek új szerződéses értékénél folyamatos csökkenés figyelhető meg, az a jogszabályok változásának következményeként¹ az elmúlt három hónapban nulla közeli értéket ért el. Az átlagos kamatlábak az egymillió euro fölötti nem pénzügyi vállalati forint- és eurohitelek esetében a 2010. augusztusi értékhez képest csökkentek. A kisebb összegű hiteleknél a forinthitelek kamatlábai alig változtak, az eurohitelek kamatlábai pedig csökkentek. Az átlagos betéti kamatlábak a háztartások esetében a forint- és eurobetétek esetében nem változtak. A nem pénzügyi vállalatok betéteinek átlagos kamatlábai a forint esetében nem változtak, míg euro esetén növekedtek.

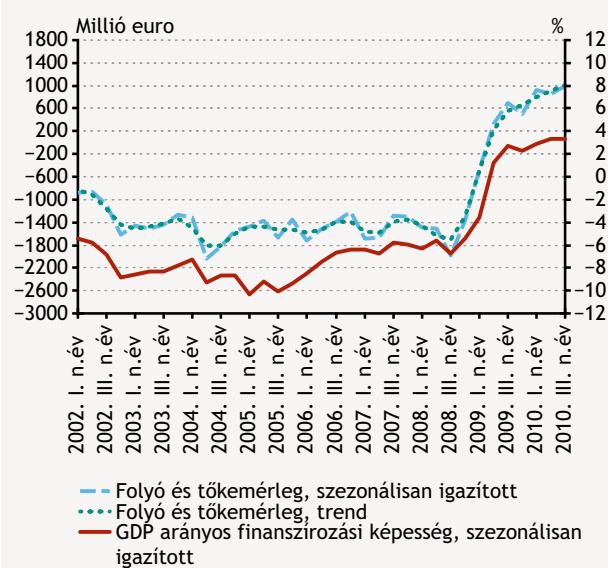
2010 szeptemberétől az MNB a monetáris statisztika összeállítására új feldolgozórendszert vezetett be. Az új rendszer nagyobb adatkezelő képessége olyan módszertani változásokat tett lehetővé, amelyek révén jelentősen javult a statisztikai publikációkban a becslt, illetve az értékpapírokkal kapcsolatos adatok minősége. Az új feldolgozó rendszer 2010. január 1-jei időponttól kezdődően állítja elő a monetáris statisztikai adatokat.

Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB a meghirdetett adat-közzétételi és -felülvizsgálati gyakorlatával összhangban 2010. december 30-án először publikálta a 2010 harmadik negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, és módosította a 2010 első és második negyedéves adatokat.

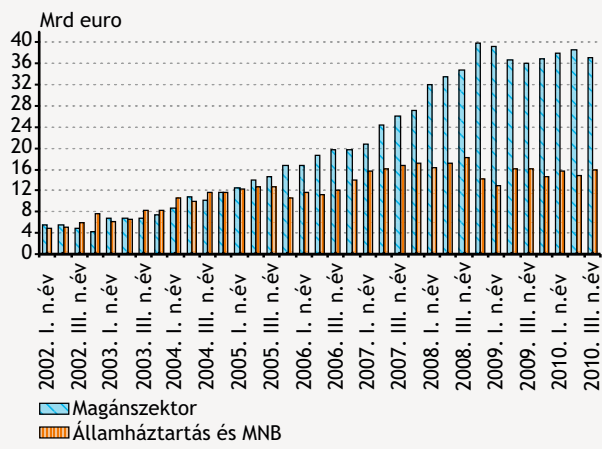
2010 harmadik negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőke-

11. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal tengely) és a GDP arányában (jobb tengely)

¹ 2010. augusztus 14-től életbe lépett a 2010. évi XC. törvény, amelynek értelmében tilos jelzálogot bejegyezni a devizahitelekre. Ennek hatása tükröződik a devizahitelezés csökkenésében. Az új devizahitel-kibocsátás még teljesen nem szűnt meg, egyrészt a korábban bejegyzett devizahitelek folyósítása, másrészt a korábban folyósított devizahitelek kiváltásának lehetősége miatt.

12. ábra
Magyarország nettó adósságállománya (FDI egyéb tőke nélkül), 2002–2010

mérleg együttes egyenlege) 916 millió euro (258 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a finanszírozási képesség a GDP 3,3%-a (227 milliárd forint). 2010-ben a reálgazdasági mérleg többlete továbbra is magasabb volt, mint a jövedelemmérték hiánya. Az áruforgalomban az exportbevételek 2009 elejétől, az importkiadások 2009 második félévétől szezonálisan igazítva rendre meghaladták az előző negyedéves szintet.

2010. szeptember végén a jegybanki tartalékok értéke 33,7 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt egyéb tőkét, valamint a pénzügyi derivatívákat nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány pedig 2010. szeptember végén 53,1 milliárd eurót (a GDP arányában 54,3 %-ot) tett ki.

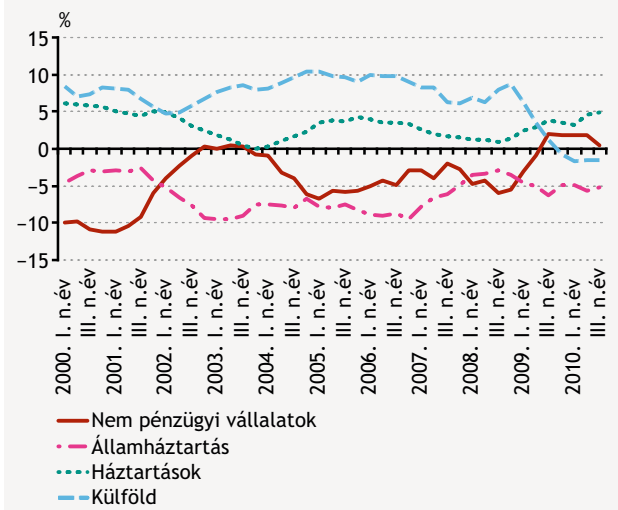
Pénzügyi számlák

Az MNB 2011. január 3-án jelentette meg a minden szektort felölelő, teljes körű legfrissebb pénzügyi számlákat, amelyek egyben véglegesítették az államháztartásra és a háztartásokra vonatkozó, 2010 novemberében közzétett előzetes adatokat is. A 2010 harmadik negyedévet is magában foglaló adatok alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 5,3%-át tette ki a 2010 harmadik negyedével záródó egy évben.

A háztartások nettó finanszírozási képessége a 2010 harmadik negyedével záruló elmúlt egy évben a GDP 4,9 százalékát érte el, a nem pénzügyi vállalatoké pedig a GDP 0,5%-át tette ki ugyanerre az időszakra vonatkozóan. A háztartások kötelezettségeinek alakulását a devizahitelek számotte-

13. ábra
A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában

(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

vőbb csökkenése jellemezte a forinthitelek növekedése mellett, míg a nem pénzügyi vállalatok esetében a külföldről felvett hitelek csökkenése, illetve a külföldi tulajdonosi és egyéb tartozások növekedése jellemezték az időszakot.

A rezidens szektorok finanszírozási igényének/képességének eredőjeként a külföld nettó finanszírozási igénye a GDP 1,5%-át tette ki a 2010 harmadik negyedével záruló megelőző egy évben.

Adattárház

Az adattárház kompetenciaközpontban befejeződött a pénzforgalmi adatpiac fejlesztése. Három hónapos tervezés és előkészítés, majd hasonlóan hosszú fejlesztés és tesztelés után megkezdődött az új adatpiac feltöltése a 2008–2010-es évek adataival. 2010 negyedik negyedévében elindult két másik projekt is az adattárházban, az értékpapíradatpiac konszolidálása és javítása, illetve az üzemeltetési dokumentáció kiegészítése. Az üzemeltetési dokumentáció 2010 végére elkészült.

Egyéb információk

2010 decemberében megjelent a 2011. évre vonatkozó, „A jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk és az információt szolgáltatók köréről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről” szóló MNB-rendelet (a Magyar Nemzeti Bank elnökének 19/2010. [XII. 10.] MNB rendelete).

7. A pénzügyi kultúra fejlesztése

A Magyar Nemzeti Bank vállalt célja, hogy törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként hozzájáruljon a lakosság, és különösen a fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez. Ennek keretében az MNB évek óta szervez a lakoságnak – ezen belül a diákoknak – szóló szemléletformáló, pénzügyi tájékozottságot növelő programokat.

December elején a GVH, az MNB és a PSZÁF közös támogatásával 90 ezer példányban jelent meg az Est-lapok megtakarításokkal foglalkozó különszámának 2010. évi kiadása, amely a három intézmény honlapjáról is letölthető. A kiadvány közérthető formában nyújt tájékoztatást a leggyakrabban igénybe vett megtakarítási és befektetési típusokról, valamint áttekintést ad arról, hogy milyen szempontok alapján érdemes választani ezek közül. A tájékoztató tényyszerű információkkal segíti az olvasókat abban, hogy el tudjanak igazodni a megtakarítási lehetőségek között, és tudatosabban döntsenek.

A negyedik negyedévben is folytatódott a széles lakossági rétegek általános pénzügyi ismereteinek bővítését szolgáló akciók. A takarékosági világnap apropóján a jegybank támogatásával az egyik országos terjesztésű ingyenes napilapban megtakarítási kérdésekkel foglalkozó önálló oldal jelent meg. Egy pénzügyi-gazdasági témákkal foglalkozó internetes honlapon pedig praktikus pénzügyi kérdésekkel foglalkozó tájékoztató videóanyagok kerültek elhelyezésre. A pénzügyi kultúra fejlesztésének jegybanki vonatkozásairól a negyedév során két konferencián tartottunk előadást.

Lezajlott a szeptemberben meghirdetett „Monetary – közgazdálkodj okosan” elnevezésű országos középiskolai vetélkedő első három on-line fordulója. A selejtező fordulón részt vevő 398 csapatból összesen 25 csapat juthat tovább, a győztes csapat pedig 1 millió Ft nyereségben részesül. Az MNB Látogatóközpontja 2010 negyedik negyedévében közel 9 ezer látogatót fogadott, közülük sokan vetettek részt a gazdasági ismeretek és a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó programokon.

A Pénziránytű Alapítvány és a Mastercard együttműködésének új kategóriával bővült a kereskedelmi bankok által elnyerhető „Év Bankja” díjak köre. 2010-ben a pályázó intézmények már a „Pénzügyi kultúra fejlesztése terén legaktívabb bank” címért is versenybe szálltak. Az új kategória jelentőségét jól mutatja, hogy odaítélésének első éve ellenére hét hitelintézet pályázott a díj elnyerésére, amelyet az alapítvány kuratóriuma által felkért független szakértőkből álló zsűri bíralt el. A díj – a győztes pénzügyi szolgáltató szakmai presztízsének emelésén túlmenően – egyrészt orientálhatja az ügyfeleket az ügyfélközpontúság és a szolgáltató jelleg erősödésével, másrészt ráirányíthatja a figyelmüket a pénzügyi tájékoztatás/tájékozódás fontosságára, és így hosszabb távon hozzájárulhat a pénzügyi tudatosság növekedéséhez.

A Pénzügyi Oktatási Programhoz kapcsolódó 30 órás tanár-továbbképzés második szakasza november végén zajlott le, amelynek elsődleges célja a programhoz kapcsolódó pénzügyi számítások oktatási módszertanának áttekintése volt.

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2011. január 14.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

